

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 173/2017-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. mája 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti [REDACTED] a [REDACTED], obaja bytom [REDACTED] zastúpených advokátom JUDr. Petrom Harakálym, Mlynská 28, Košice, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 88/2008 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 19 C 1379/2001, sp. zn. 19 C 1184/2002 a sp. zn. 19 C 202/2004) takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 88/2008 porušené boli.

2. Okresnému súdu Košice II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 88/2008 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie každému v sume po 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice II je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 396,05 eur (slovom tristodevät'desiatšesť eur a päť centov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. Petra Harakályho, Mlynská 28, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 173/2017 z 21. marca 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“) a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“, spolu len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 88/2008 (ďalej aj „namietané konanie“), ktoré bolo pôvodne vedené pod sp. zn. 19 C 1379/2001, sp. zn. 19 C 1184/2002 a sp. zn. 19 C 202/2004.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sa v konaní vedenom pred okresným súdom pôvodne pod sp. zn. 19 C 1379/2001 domáhali od žalovanej

██████████ náhrady škody, ktorá im vznikla v súvislosti s tým, že 13. októbra 2000 utrpela sťažovateľka ťažký úraz pri dopravnej nehode. Sťažovateľka sa domáhala zaplataenia odškodnenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, náhrady vecnej škody a mimoriadneho zvýšenia odškodnenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia. Sťažovateľ sa domáhal zaplataenia náhrady nákladov spojených s liečením sťažovateľky. V rámci konania sťažovatelia rozšírili žalobu o ďalšie svoje nároky. Aj napriek skutočnosti, že odo dňa podania žaloby (31. decembra 2001) do súčasnosti uplynulo už viac ako 15 rokov, do dnešného dňa nie je toto konanie právoplatne skončené. Sťažovatelia v sťažnosti podrobne popisujú obdobia nečinnosti okresného súdu a poukazujú na to, že v priebehu konania okresný súd trikrát vylúčil ich nároky na samostatné konanie vedené postupne pod sp. zn. 19 C 1184/2002, sp. zn. 19 C 202/2004 a napokon pod sp. zn. 19 C 88/2008, pritom podľa ich názoru „*minimálne v dvoch prípadoch išlo o úplne samoúčelné vylúčenie veci na samostatné konanie, ktoré nemalo žiaden logický zmysel a význam*“. V nadväznosti na to konštatujú, že okresný súd „*postupoval často nesústredene a neefektívne, o čom svedčí samotná dĺžka vedeného súdneho konania*“.

3. Na tomto základe sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu vedeným „*postupne pod sp. zn. 19 C 1379/2001, sp. zn. 19 C 1184/2002, sp. zn. 19 C 202/2004 a 19 C 88/2008*“ bolo porušené ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň požadujú, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v ich veci vedenej v súčasnosti pod sp. zn. 19 C 88/2008 bez zbytočných prietáhov, priznal sťažovateľom primerané finančné zadost'učinenie každému po 6 000 € a náhradu trov právneho zastúpenia.

4. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti prípisom sp. zn. 1 SprV 208/2017 z 29. marca 2017, ktorý bol spolu s vyžiadaným spisom doručený ústavnému súdu 6. apríla 2017. V rámci vyjadrenia k skutkovej a právnej zložitosti sporu predseda okresného súdu uviedol, že „*skutkovú obtiažnosť sporu možno vyvodíť z odôvodnenia medzitýmneho rozsudku (č.l. 6), v ktorom sa konštatuje, že s ohľadom*

na celkový rozsah uplatnenej škody, ako aj zmenu právnej úpravy, si ďalšie konanie vyžiada rozsiahle dokazovanie, preto bolo účelné rozhodnúť najprv o základe nároku a spornej otázke pasívnej legitímácie na strane žalovaného“. Následne uviedol prehľad všetkých procesných úkonov vo veci vedenej pod sp. zn. 19 C 88/2008, pričom za prieťahy spôsobené okresným súdom označil časové úseky od 19. júna 2008 do 9. februára 2011 a od 20. augusta 2012 do 4. februára 2013, v rámci ktorých nebol vo veci vykonaný žiaden úkon. Poukázal pritom aj na obdobie od 19. marca 2014 do 20. júla 2016, keď sa spis nachádzal na Krajskom súde v Košiciach na účel rozhodnutia o podanom opravnom prostriedku, pričom toto obdobie nie je podľa jeho názoru oprávnený hodnotiť. Vzápätí však dodáva, že pokiaľ v tomto období vznikli v prerokúvanom spore prieťahy, tieto „nemôžu byť pripísané na ťarchu okresného súdu, a to aj s ohľadom na fakt, že rozsudok tunajšieho súdu bol potvrdený, teda rozhodnutie bolo vyhodnotené ako vecne správne“. Za prieťahy, ktoré spôsobili sťažovatelia, označil „žiadost' právneho zástupcu sťažovateľov o odročenie termínu pojednávania, určeného na deň 21.2.2013 z dôvodu kolízie termínov s pojednávaniami na iných súdoch... žiadost' právneho zástupcu sťažovateľov o odročenie pojednávania, určeného na deň 19.3.2013, z dôvodu konzultácie so sťažovateľmi, s ktorými nebolo možné sa spojiť... žiadost' právneho zástupcu sťažovateľov o odročenie pojednávania, vytyčeného na 23.5.2013, s ktorými sa mu ani do tohto termínu nepodarilo spojiť, ... právny zástupca sťažovateľov nereagoval na výzvy súdu zo dňa 30.7.2013 a 17.9.2013“. Pozornosť ústavného súdu upriamil tiež na to, že „nepochopiteľne a nelogicky vyznieva fakt, že ústavná sťažnosť bola podaná v čase, keď súd vo veci konal, a to 7 dní pred konaným pojednávaním, nie v čase, keď súd nekonal, dokonca sa sťažovatelia ani nedomáhali odstránenia prieťahov sťažnosťou podanou predsedovi súdu. Je otázne, čo viedlo sťažovateľov k podaniu ústavnej sťažnosti v čase plynulého konania súdu prvej inštancie.“.

Zároveň predseda okresného súdu oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

5. Ústavný súd 6. apríla 2017 zaslal vyjadrenie okresného súdu právnemu zástupcovi sťažovateľov s možnosťou zaujatia stanoviska v lehote 7 dní od doručenia prípisu (prípís bol doručený 10. apríla 2017). Zároveň ho požiadal o oznámenie, či trvá na konaní

verejného ústneho pojednávania s predpokladom jeho súhlasu pre prípad, že sa nevyjadrí. Právny zástupca sťažovateľov doručil ústavnému súdu svoje stanovisko 2. mája 2017 (t. j. po určenej lehote), v rámci ktorého uviedol: „*S tvrdením, že ide o skutkovo obtiažnu vec sťažovatelia nesúhlasia. Sťažovatelia v priebehu konania predložili všetky doklady preukazujúce výšku ich nárokov. Skutková zložitost' veci na ktorú poukazuje okresný súd vo svojom vyjadrení vyplýva skôr z neúmernej dĺžky konania, keďže sa dôvodnosť nárokov sťažovateľov v konaní má vzhľadom na námietky žalovanej strany posudzovať spätne k vzniku nárokov pred obdobia cca 15 rokov. Opakovane však zdôrazňujeme, že to je skôr dôsledok samotnej neprimeranej dĺžky konania a postupu súdu v konaní ako dôsledok samotnej skutkovej zložitosti veci ako takej. ... Je pravdou, že právny zástupca sťažovateľov ospravedlnil neúčast' na pojednávaní nariadenom na deň 21.2.2012 z dôvodu kolízie termínov pojednávani v iných veciach. Svoju neúčast' však ospravedlnil v dostatočnom predstihu na to, aby súd mohol stanoviť v primeranom čase náhradný termín pojednávania. Pokiaľ okresný súd poukazoval na žiadosti právneho zástupcu sťažovateľov o odročenie pojednávani učených na deň 21.2.2013 a 19.3.2013, je potrebné prihliadnuť na to, že už v tomto čase konanie prebiehalo približne 10 rokov a teda už v tom čase išlo o neprimeranú dĺžku konania. ... Výzvami zo dňa 30.7.2013 a 17.9.2013 okresný súd vyzval sťažovateľov na oznámenie, či nedošlo medzi účastníkmi konania k mimosúdnej dohode, resp. k špecifikácii výšky a skladby nákladov spojených s liečením. Uvedené výzvy okresného súdu považujú sťažovatelia za nadbytočné, nakoľko v tom čase žalovaná spochybňovala svoju pasívnu legitímáciu v konaní a nepripadala tak do úvahy mimosúdna dohoda o predmete konania. Taktiež v predchádzajúcom priebehu konania sťažovatelia niekoľkokrát špecifikovali svoje nároky. ... Sťažovatelia nevidia nič nelogické ani nevysvetliteľné na tom, keď ústavnú sťažnosť na prieťahy v konaní podajú v čase, keď súdne konanie prebieha 15 rokov a v čase, keď je právoplatné meritórne súdne rozhodnutie v nedohľadne. Sťažovatelia viackrát v podanej ústavnej sťažnosti poukázali okrem iného aj na to, že celková dĺžka súdneho konania 15 rokov pri takomto predmete konania je skutočne neakceptovateľná, a to bez ohľadu na to, či v čase podania ústavnej sťažnosti súd práve vo veci koná alebo nie.“*

Zároveň oznámil, že sťažovatelia netrávajú na tom, aby sa v predmetnej veci konalo ústne pojednávanie.

6. Z obsahu ústavnej sťažnosti, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd zistil tieto pre posúdenie veci podstatné skutočnosti:

- uznesením z 30. apríla 2008, ktoré nadobudlo právoplatnosť 19. júna 2008, bolo konanie čiastočne zastavené a návrh žalobcov (sťažovateľov) bol v zostávajúcej časti ich nárokov (náhrada nákladov spojených s rekonštrukciou domu, náhrada za stratu na zárobku a náhrada nákladov súvisiacich s liečením) vylúčený na samostatné konanie;

- dňa 9. 2. 2011 bolo určené pojednávanie na 8. 3. 2011, ktoré sa uskutočnilo a bolo odročené na neurčito na vykonanie ďalšieho dokazovania;

- dňa 8. 4. 2011 bolo doručené stanovisko sťažovateľov v danej veci prostredníctvom ich právneho zástupcu. Toto stanovisko bolo 22. 6. 2011 zaslané žalovanému na vyjadrenie (lehota 10 dní);

- dňa 1. 8. 2011 bola žalovanému zasielaná urgencia, keďže sa k podaniu sťažovateľov nevyjadril, stanovisko doručil 16. 8. 2011;

- dňa 12. 9. 2011 bolo stanovisko žalovaného doručované právnenému zástupcovi sťažovateľov;

- v januári 2012 bol nariadený termín pojednávania na 21. 2. 2012;

- dňa 14. 2. 2012 požiadal právny zástupca sťažovateľov o jeho odročenie z dôvodu kolízie termínov pojednávania, a to na termín po 9. 4. 2012. Na základe tejto žiadosti bolo pojednávanie odročené na 17. 4. 2012, ktoré bolo následne odročené na neurčito, pretože o jeho odročenie požiadal žalovaný;

- dňa 20. 4. 2012 podali sťažovatelia prostredníctvom svojho právneho zástupcu stanovisko vo veci a 15. 5. 2012 podal oznámenie žalovaný;

- dňa 21. 5. 2012 bola zasielaná výzva žalovanému, na ktorú v stanovenej lehote nereagoval, preto mu bola 9. 7. 2012 zasielaná urgencia;

- dňa 12. 7. 2012 požiadal žalovaný o predĺženie lehoty na vyjadrenie sa k veci, ktoré podal 20. 8. 2012;

- dňa 4. 2. 2013 bol nariadený termín pojednávania na 19. 3. 2013;

- dňa 18. 3. 2013 požiadal právny zástupca sťažovateľov o jeho odročenie z dôvodu potreby konzultácie so sťažovateľmi, s ktorými sa nebolo možné do nariadeného termínu pojednávania spojiť, preto bolo pojednávanie odročené na 23. 5. 2013;

- dňa 22. 5. 2013 právny zástupca sťažovateľov opätovne požiadal o odročenie termínu pojednávania z dôvodu, že sa mu nepodarilo dohodnúť osobné stretnutie so sťažovateľmi. Pojednávanie bolo preto odročené na neurčito s tým, že právny zástupca sťažovateľov v lehote 30 dní oznámi okresnému súdu výsledok konzultácie so sťažovateľmi;

- dňa 30. 7. 2013 bol právny zástupca sťažovateľov vyzvaný na oznámenie výsledku konzultácie, na výzvu nereagoval;

- dňa 2. 8. 2013 došlo k zmene zákonného sudcu v dôsledku odchodu pôvodne konajúceho zákonného sudcu do starobného dôchodku (namiesto [REDAKOVANÉ] sa stala zákonnou sudkyňou v danom konaní [REDAKOVANÉ]);

- nová zákonná sudkyňa zaslala 17. 9. 2013 právnenému zástupcovi sťažovateľov výzvu, ktorou ho vyzvala, aby oznámil, či došlo k mimosúdnej dohode medzi stranami a ak nie, aby špecifikoval výšku a skladbu nákladov spojených s liečením, ktorých zaplata sa v tomto konaní domáha. Na výzvu v stanovenej lehote právny zástupca nereagoval;

- v októbri 2013 určila zákonná sudkyňa termín pojednávania na 25. 11. 2013;

- dňa 11. 11. 2013 právny zástupca sťažovateľov podal oznámenie v predmetnej právnej veci;

- na pojednávaní uskutočnenom 25. 11. 2013 bol vyhlásený medzitýmny rozsudok, ktorým bolo rozhodnuté, že základ uplatneného nároku žalobcov (sťažovateľov) na náhradu škody je daný;

- dňa 10. 1. 2014 a 13. 1. 2014 sa žalovaný proti rozsudku odvolal;

- dňa 15.1.2014 bolo odvolanie žalovaného zaslané na vyjadrenie právnenému zástupcovi sťažovateľov, ktorý svoje stanovisko doručil 7. 2. 2014;

- dňa 11. 2. 2014 bolo vyjadrenie právneho zástupcu sťažovateľov doručované žalovanému;

- dňa 19. 3. 2014 bol spis predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach, na ktorom sa nachádzal do 20. 7. 2016, keď bol vrátený s potvrdzujúcim rozsudkom;

- dňa 22.7.2016 bol daný pokyn pre doručenie rozsudku právnenému zástupcovi sťažovateľov a žalovanému;

- v decembri 2016 bolo určené pojednávanie na 27. 2. 2017, ktoré sa uskutočnilo a z dôvodu doplnenia dokazovania bolo odročené na 24. 4. 2017.

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskom účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

8. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a súčasne sa domáhali aj vyslovenia porušenia svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno

vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

11. Pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie označených práv vychádza ústavný súd zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04). Uvedené platí aj vo vzťahu k osobe, voči ktorej je nárok uplatnený.

12. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

13. Táto povinnosť súdu vyplývala do 30. júna 2016 z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. V súčasnosti od 1. júla 2016 tieto povinnosti vychádzajú zo zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), najmä z čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

14. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila i v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä

podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

15. Pokiaľ ide o posúdenie veci podľa kritéria právna a faktická zložitosť veci, k tomuto ústavný súd uvádza, že posudzované konanie je konaním o náhradu škody, t. j. podľa názoru ústavného súdu ide o vec, ktorá tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a nemožno ju hodnotiť ako osobitne právne zložitú. Pokiaľ ide o faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie možno považovať za zložitejšie po procesnej stránke, keďže v priebehu konania bolo potrebné rozhodovať napríklad viackrát o zmene žalobného petitu, o zmene okruhu účastníkov konania, o čiastočnom zastavení konania, avšak súčasne je ústavný súd toho názoru, že po vylúčení zvyšnej časti nárokov sťažovateľov na samostatné konanie (náhrada nákladov spojených s rekonštrukciou domu, náhrada za stratu na zárobku a náhrada nákladov súvisiacich s liečením), ktoré je v súčasnosti vedené pod sp. zn. 19 C 88/2008, nemožno v tomto prípade hovoriť o takej zložitosti veci, ktorou by bolo možné odôvodniť doterajší neprimerane dlhý čas konania okresného súdu (takmer 9 rokov od vylúčenia veci a celkovo viac ako 15 rokov od podania žaloby).

16. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v preskúmanom konaní, ústavný súd konštatuje, že aj sami sťažovatelia prispeli svojím správaním k doterajšej dĺžke, resp. spomaleniu napadnutého konania. Na ťarchu sťažovateľov z pohľadu zbytočných prietahov v napadnutom konaní možno pripísať viaceré žiadosti ich právneho zástupcu o odročenie termínu pojednávania (žiadosť o odročenie termínu pojednávania určeného na 21. február 2012 podaná právnym zástupcom sťažovateľov 14. februára 2012, žiadosť o odročenie termínu pojednávania určeného na 19. marec 2013 podaná právnym zástupcom sťažovateľov 18. marca 2013, žiadosť o odročenie termínu pojednávania určeného na 23. máj 2013 podaná právnym zástupcom sťažovateľov 22. mája 2013), taktiež nerešpektovanie a nereagovanie na výzvy a urgencie

okresného súdu z 30. júla 2017 a 17. septembra 2013, ako i skutočnosť, že svoj žalobný návrh v priebehu konania viackrát rozširovali o ďalšie svoje nároky, resp. ho brali v určitej časti späť, v dôsledku čoho vznikli procesné nejasnosti, ktoré sťažovali identifikáciu uplatňovaných nárokov a spomaľovali priebeh napadnutého konania. Uvedené správanie sťažovateľov môže síce iba čiastočne ospravedlniť doterajšiu dĺžku napadnutého konania, ale možno ho primerane zohľadniť pri určení sumy finančného zadosťučinenia.

17. Ústavný súd po preskúmaní postupu konajúceho súdu v posudzovanom konaní ako tretieho kritéria dospel k záveru, že závažnými nedostatkami, ktoré narušili plynulosť konania, boli obdobia nečinnosti, v ktorých okresný súd nekonal bez toho, aby mu v tom bránila zákonná prekážka. Okresný súd uznal vznik priesťahov v období od 19. júna 2008 do 9. februára 2011 (2 roky a takmer 10 mesiacov) a od 20. augusta 2012 do 4. februára 2013 (takmer 6 mesiacov), keď vo veci vôbec nekonal. Z pripojeného spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že obdobím krátkodobej nečinnosti okresného súdu, ktoré prispeli k predĺženiu konania, bolo aj obdobie od 12. septembra 2011 do 31. januára 2012 (viac ako 4 mesiace). Uvedená nečinnosť okresného súdu v trvaní 44 mesiacov nie je ospravedliteľná, pretože okresný súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia počas súdneho konania nachádzali, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedené obdobia nečinnosti okresného súdu bez akýchkoľvek zákonných dôvodov je potrebné považovať za zbytočné priesťahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľné. Napokon ústavný súd konštatuje, že už samotná dĺžka napadnutého konania, ktorá predstavuje viac ako 15 rokov (z toho o vylúčenom nároku takmer 9 rokov), sama osebe signalizuje porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov.

18. Na základe uvedeného dospel ústavný súd k záveru, že základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 88/2008 porušené boli (bod 1 výroku nálezu).

III.

19. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy druhej vety ak porušenie práv alebo slobôd podľa čl. 127 ods. 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

20. Vychádzajúc z toho, že ústavný súd konštatoval porušenie základného práva sťažovateľov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a ich práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj zo skutočnosti, že posudzované konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené, bolo potrebné prikázať okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 88/2008 konať bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu).

21. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

22. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

23. Sťažovatelia žiadali o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia každý po 6 000 €, ktoré odôvodňujú „*mimoriadnymi okolnosťami prípadu*“ a tým, že „*finančná kompenzácia... môže aspoň čiastočne prispieť k pocitu spokojnosti sťažovateľov a k eliminovaniu ťažkých ekonomických a sociálnych následkov, hroziacich im v dôsledku ťažkého zdravotného postihnutia sťažovateľky v 1. rade*“. Okrem toho poukazujú i na to, že sú „*vystavení zjavnej právnej neistote plynúcej z ich nedoriešených právnych vzťahov týkajúcich sa náhrady spôsobenej škody*“.

24. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádzalo do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

25. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku napadnutého konania a na mieru zavinenia okresného súdu na vzniknutých prieťahoch na jednej strane, berúc však do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, najmä skutočnosť, že sťažovatelia, resp. strany sporu priebeh napadnutého konania vo veľkom rozsahu negatívne ovplyvnili svojím konaním podrobne vyhodnoteným na inom mieste tohto nálezu, považoval ústavný súd za primerané priznať sťažovateľom finančné zadosťučinenie každému v sume po 1 000 € podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

26. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Právny zástupca sťažovateľov vyčíslil trovy konania sumou 562,21 € za tri úkony právnej služby.

27. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2016, ktorá bola 884 €, keďže ide o úkony právnej služby vykonané v roku 2017. Náhradu trov konania priznal ústavný súd za dva úkony právnej služby – prevzatie a prípravu zastupovania a podanie sťažnosti. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2017 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) znížená o 50 % tarifnej odmeny (§ 13 ods. 2 vyhlášky) pri zastupovaní dvoch alebo viacerých sťažovateľov predstavuje sumu 73,67 €.

Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 8,84 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 82,51 € za jeden úkon uskutočnený v roku 2017. Odmena advokáta za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom tak predstavuje celkovú sumu 165,02 € za jedného sťažovateľa, t. j. za dvoch sťažovateľov 330,04 €. Keďže advokát je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH predstavujú sumu 396,05 €. Podanie právneho zástupcu sťažovateľov doručené ústavnému súdu 2. mája 2017 nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom na jeho obsah ako podanie relevantné pre rozhodnutie vo veci samej, a preto odmenu zaň nepriznal. Ústavný súd preto vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľov týkajúceho sa trov konania nevyhovel.

28. Náhradu trov konania (bod 4 výroku nálezu) je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

29. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. mája 2017